

Posudek disertační práce

Jan Řezáč, *Evropský kontext k ztvárnění figury v českém malířství druhé třetiny 19. století. Ideové a formální zázemí tvorby Josefa Mánesa*

Předkládaná práce si klade za cíl pojednat synteticky problematiku ztvárnění figury v českém malířství druhé třetiny 19. století (respektive zabývat se touto problematikou v díle Josefa Mánesa), a to s oporou o evropský kontext.

Autor nejprve podává přehled přístupů, které ovlivnily zobrazení a významové užití různých typů figury ve výtvarném umění 19. století. Opírá se o dobové teoretické texty zejména německé provenience, ale zabývá se i francouzskou či anglickou literaturou. Na tomto podkladě pak analyzuje vybraná díla a formuluje své teze.

Autor k tématu předkládá rozsáhlou bibliografii; je zjevné, že důkladně prošel jak dobovou, tak současnou umělecko-historickou a teoretickou literaturu. Práce je přehledně členěná do kapitol a podkapitol a opatřena hutným závěrem. Na konec je zařazena obrazová příloha, ilustrující autorovy teze a postupy. (Základní výhradu po formální stránce mám k poznámkovému aparátu: poznámek je příliš a na mnoha místech není jasné, jak se teze z citované literatury pojí k autorovu argumentu.)

Na práci je nutné ocenit snahu o syntetizující pohled na problematiku, která si bezesporu takovou pozornost zaslouhuje. Pozoruhodná je autorova znalost dobové teoretické literatury, s níž autor přistupuje ke komentování výtvarných prací volených tak, aby zapadaly do obecného jím stanoveného konceptu práce. V uvedeném přístupu spatřuji řadu problémů; za základní považuji, že řadu podstatných tezí autor podkládá velmi málo přesvědčivým nebo doložitelným argumentem (např. roli Tkadlíka jako zprostředkovatele francouzských témat a literatury českému prostředí, viz s. 82/143) případně příliš generalizuje (vztah Mánesa k národopisné tematice opřený o velmi volný odkaz na tvorbu cizích umělců, s. 148). Charakteristika postavení, které Mánesovi přísluší v kontextu evropské (a české) tvorby pak působí velmi neprůkazně (v případě příliš generalizujících odkazů), nebo naopak schematicky (v případě příliš specifických „citací“). Je otázka, zda v přehledu středoevropských uměleckých vzorů, které autor nabízí a které jsou napojené převážně na klasickou tradici, nezaniká charakter a význam spodních, potažmo specificky domácích proudů (recepcí domácího středověkého umění, nová tematika Rukopisů, napojení na národopisné zájmy) a domácí kritiky (kde se mnohé obecné teze evropského myšlení transformovaly a konkretizovaly).

Práce svým rozsahem a ambicemi splňuje nároky kladené na disertační práci, přestože některé její analytické i formálně-jazykové stránky by ji diskvalifikovaly z publikačního hlediska. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení prospěl.

Mgr. Pavla Machalíková, PhD.

ÚDU AV ČR, v.v.i.